

עיוני הפרשה

שיעורו השבועי של מורנו המשיגה שליט"א

עיונים

ת. המהרי"ל דיסקין מתרץ וז"ל "מבואר במדרש דמלאכת המשכן היה נעשה בנס, כיון שהיה נותן ידו אל המלאכה, מיד בא מלאך ה' ומסייעו לגמרו. וא"כ היה הו"א דמותר לעשות אף בשבת, דהוי **שנים שעשאוה פטורים** כמבואר בשבת (ג). ועל זה בא הכתוב לאמר 'ששת ימים תעשה מלאכה' - ר"ל תעשה מעצמה שנעשית ע"י סיוע המלאך. וא"כ לא תהיו סבורים שמוותרים אתם לעשות בשבת, זה אינו, דאפ"ה 'וביום השביעי יהיה לכם קודש' שאתם אסורים בעשיית מלאכה. וטעם הדבר 'כי שבת שבתון לה' - **שגם אצל השי"ת הוא שבת** וא"כ אז, גם המלאך לא יסייע אתכם בשבת וא"כ תהיו אתם העושים כל המלאכה, ע"כ כל העושה בו מלאכה וגו' שהוא עשה כל הדבר" עכ"ל. ויש להוסיף לדבריו הנפלאים משי"כ ה'שפתי כהן' (שם) וז"ל "אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות, **שצווה לדברים שיעשו מאליהן**, וכן ימים תעשה מלאכה ראשי תיבות ית"ם מאליו לזה קרי תיעשה" עכ"ל. וחיידש להם כאן, אף שה' צווה לדברים שיעשו מאליהן, בשבת אסור.

אמנם בחת"ס (תורת משה, שם) הק' איך הקים משה המשכן בשבעת ימי המילואים, הלא בהכרח באחד מן הימים היה שבת, ותירץ כיון שאמר לו הקב"ה הנח ידך במקומו והם הוקמו מאליהם **מוותר** וכמו שפירש"י עה"פ 'הוקם המשכן'. ולפי זה פירש הפוסקים כאן וז"ל "כל העושה בו מלאכה יומת, אבל הנעשית מאליה ע"י השי"ת מותר בשבת, והוה סד"א גם מנורה נעשית בשבת, שהרי גם היא נעשית מאליה כפיירש"י בפרשת תרומה, אך נהי דמלאכת המנורה עצמו נעשית מאליה, עכ"פ היה צריך להשליך העשת לתוך האש ויש בו מבעיר ומצרף ומתיך הזהב שהוא חייב משום מבשל, ע"כ אמר 'לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת' לאסור מנורה בשבת" עכ"ד. וי"ל.

ט. בספר 'שמח משה' (טייטלבוים) כתב דבר חדש וז"ל "מסברא הוי אמינא דמצות עשה, הוא דוקא במקום שצויה ית"ש לעשות איזה דבר, כמו יציאת ותפילין וכדומה, אבל מה שצויה שלא לעשות, אף דכתבו בלשון עשה, מכל מקום אינו מצווה לעשות, לא הוי מצוות עשה כמו וביום השביעי תשבות (משפטים כג,יב) דהשבתה אינו עשה, רק שבייתה ממלאכה דהיינו שלא לעשות מלאכה, אימא דלא הוי עשה והכל הוי לא תעשה, אם כן עשה ד'ועשו לי מקדש' (תרומה כה,ה) דוחה לא תעשה. אבל האמת הוא, כיון דאפקיה רחמנא בלשון עשה, עשה הוא, דהכי גילתה התורה דנחשבת לעשה, כמו דקיימא לן בכל לאו הבא מכלל עשה. והבין" עכ"ל.

י. בספר 'אבני מוהרמ"מ הלוי' (אבד"ק ברעזק. תרצ"א) תירץ ע"פ מש"כ המהר"ם (בתוד"ה 'האי שבת קלב.) וז"ל "דשבת לא הוי עשה ולא תעשה, אלא הוי לאו שיש בו מיתה וכתר... ותימה הוא בעיני, דהא אשכחן כמה מצות עשה דכתיבי גבי שבת כגון זכור ושמו. וצריך לומר **דלא לענין איסור מלאכה איירי**, אלא לקדשו בשאר מיני קדושות" עכ"ל.

יא. בספר 'פנים יפות' (שם) מתרץ וז"ל "דאיצטריך **למלאכת הבערה**, שהוא בלאו ואין בה כרת וגם לא שייך בו עשה דשבתון כיון דאינו בכלל מלאכה, כדמשמע בפסחים (ה. תוד"ה לחלק) דלמ"ד בלאו מותר ב"ט, והיינו משום דלא שייך ביה עשה דשבייתה, א"כ ה"א דמלאכת המשכן דוחה אותו, להכי הוצרך להזהיר עליהם אף על הבערה" עכ"ל. וכ"כ ב'תפארת יונתן' דכיוון והאש נבראה במוצאי שבת, לא שייך בה 'כי בו שבת א-ל מכל מלאכתו וליכא עשה דשבתון. (ע"ע בספר 'אז יאמרו).

יב. עוד תירץ שם "ע"פ מה שפירש הרמב"ן שהקהיל אף את הנשים, משום דה"א **דהנשים לא שייך בהו עשה דשבתון, משום דהוי מ"ע שהזמן גרמא** וה"א דמלאכת המשכן דוחה את הלאו, וכענין זה כתב התוס' בקידושין (ל. ד"ה מעקה).

יג. בספר 'פני מבין' (י"ד סימן קצ"א) כתב ליישב וז"ל 'ובימי חורפי אמרתי דלפמ"ש הריב"א **שהעשה דוחה את הל"ת ורק נשאר העשה**, אלא שאין עשה דוחה עשה. וא"כ נפק"מ באופן שעשו מלאכת המשכן והתעסקו במלאכה ובאה שבת, אז אמרין דעשה דמלאכת המשכן דוחה שבת דאמרין **עוסק במצוה פטור מן המצוה**. ואף דאין בנין ביהמ"ק בלילה, אבל מלאכת הכלים ובגדי כהונה י"ל דאף בלילה עושין, דאין לנו קרא למעט. או בזמן של התוספת שבת למ"ד שהוא מן התורה" עכ"ד.

יד. האילת השחר"כ וז"ל "כיון דענין עשיית המשכן הוא **השראת השכינה במדה הכי גדולה ששייך להיות**, א"כ מסברא בלי לפתותו אלו, היה נראה דצריך להזדרז מה שיותר כדי לזכות להשראת השכינה בתחתונים... ובאה התורה **ללמד, שלא יזוז מגדר ההלכה**" עכ"ד. ומין שר התורה זיע"א כ' וז"ל "הו"א **כיון שצויהו במצוה מיד**" עכ"ל. (חידושי הגר"ח).
טו. ה"ייטב לב' (דברים א,א) מתרץ בדרך רמז, שאין המכוון למלאכת המשכן כפשוטו, שזה ודאי לא דוחה שבת, דאין עשה דוחה ל"ת ועשה. אלא בא לרמוז שאין **תענית תשעה באב** שנאמר בה "זוכה ורואה **בבניינה**", דוחה שבת. m0533157838@gmail.com

ה. יש ליישב ע"פ החת"ס [תורת משה] וז"ל "דהכא קאי אמלאכת המשכן והיו בהם נשים שטוו את העצים ואמרו חז"ל 'בעודם העצים חיים טוו עליהן' ואעפ"כ **לא מחייב בכיוצא בהן בשבת משום דאין דרך טוויה בכך** וחכמה יתירה הוא בהני נשים... ומ"מ איסור דאורייתא בכלל שבת, שבות ולמען ינוח וכדאיתא ברמב"ן ובריטב"א. ע"כ אמר מרע"ה 'איש ואשה אל יעשו עוד מלאכה... לכלול גם הנשים הטוות מעצים חיים' עכ"ל. ובמלאכה זו אין עשה ולא תעשה, ואפ"ה לא דוחה שבת.

ו. עוד יש ליישב ע"פ ה'העמק דבר' (שם) וז"ל "ששת ימים תעשה מלאכה. לעיל בפ' תשא כתיב **יעשה מלאכה** וא"כ משמעו על עושי המלאכה שמהם יעשה המלאכה. אבל כאן כתיב **תעשה** וקאי על המלאכה בלשון נקבה וא"כ ניתן להבין שאפילו **להתחיל במלאכה ויגמר מעצמו בשבת קודש דמותר על פי דין תורה**, מכל מקום במעשה המשכן אסור, שאין כבוד המשכן שיתחלל קדושת שבת על ידה אפילו בלי עבירה" עכ"ל.

ז. ה'מקדש מרדכי' (אילן) מתרץ, שמצד אין עשה דוחה עשה ול"ת, אם עבר ובנאו בשבת, **בדיעבד כשר**. לכן הקדים אזהרת שבת למלאכת המשכן ללמד, שאם עבר ובנאו בשבת יש בו פסול מקרא ד'אך את שבתותי תשמורו'.
להצטרפות לקבלת העלון במייל באופן קבוע נא לשלוח את המיילה "צדק" למייל: m0533157838@gmail.com

ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש (שמות לה,ב)

פרש"י "הקדים להם אזהרת שבת לציווי מלאכת המשכן, לומר שאינו דוחה את השבת" עכ"ל. וב'מושב זקנים' (שם) וז"ל "והקשה הר"י ואין הייתי אומר שיחדה מלאכת המשכן את השבת, והלא מלאכת המשכן הוא עשה גרידא, ושבת הוא עשה ולא תעשה, ואין עשה דוחה לא תעשה ועשה (ב"מ ל' א') וצריך עיון" עכ"ל. ויש ליישב בכמה אופנים:

א. ה'מזרחי' (ויקרא יט,ג) מתרץ "ושמא יש לומר, דאי לאו קרא דגבי בית המקדש, הוה אמינא, מדאצטריך קרא גבי מורא אב ואם לומר שאין עשה דכבוד אב ואם דוחה עשה ולא תעשה דשבת, **מכלל דבעלמא דחי, קמשמע לן**" עכ"ל. ולפי דבריו, **זה בנה אב לכל מקום ומהכא ילפינן**. וכ"כ בפענח רזא.

ב. עוד תירץ (שם) וז"ל "משום דבנין בית המקדש **דומה לצורך גבוה**, הוה אמינא יבא עשה של בנין בית המקדש ויחדה עשה ולא תעשה דשבת, **דומיא דפסח ותמיד**, קמשמע לן" עכ"ל. והמהר"ל ב'גור אריה' (בפרשתנו) הביאו ודחאו וז"ל "ודבר זה לא יתכן, דלא דחי שבת רק בזמנו, ד"במועדו" כתיב, דילפינן מיניה (פסחים עז). אפילו בשבת, אבל דבר שאין זמן לו אין ראיה להתיר" עכ"ל. וכ"כ ב'תורה תמימה' (אות ב,ד). וכ"כ ה'ספורנו' (שמות לא,טו) וז"ל "ששת ימים יעשה מלאכה. הנה בששת ימי המעשה תוכלו לעשות מלאכת המשכן, ואם כן אין ראוי שתדחו שבת מפניה" עכ"ד. ודע שגם רבינו אפרים כתב כפירוש הרא"ם.

ג. המהרי"ל (שם) תירץ וז"ל "ולי נראה דהוה אמינא לא אסרה התורה אלא **מלאכה של אדם**, דכתיב (כג, יב) "ששת ימים תעשה **מלאכתך** וגו'", ומשמע מלאכת שמים הוי שרי, לכן צריך קרא" עכ"ל. ורבי יוסף ענגיל זצ"ל בספרו 'בן פורת' (סימן ז) ר"ל שההיתר לעשות מלאכת שמים, משום דהוי **'מלאכה שאינה צריכה לגופה'** כמ"ש הרשב"א, ומ"מ נאסר משום, דמלאכת המשכן אחשביה קרא וקרי ליה 'מלאכת מחשבת' ע"ש.

ד. ה'משכיל לדוד' תירץ וז"ל "ויש לומר, דהוה אמינא כיון דמלאכת המשכן הוא **לצורך עבודה ועבודה גופיה דחייא** שבת, הוה ילפינן דהוא הדין למלאכת המשכן גופיה שהוא לצורכה. ואפשר דבכל וחומר נמי הוה אתי מעבודה. וכדאיתא במכילתא "לפי שהוא אומר (שמות כ"ה) ועשו לי מקדש, שומע אני בין בחול בין בשבת... והדין נותן ומה עבודה שאינה באה אלא מכח המכשירין הרי היא דוחה שבת, מכשירי עבודה שאין באה אלא מכחן אינו דין שידחו את השבת, ת"ל ויקהל משה בחול ולא בשבת" עכ"ל. וכ"כ ה'כלי יקר'.

ובטעם הדבר, שנאסר הבנין והותרה העבודה, כתב ה'משך חכמה' (שם) וז"ל "ויתכן, דבעבודה הותרה שבת, משום דבמשכן הלא שורה הכבוד והשכינה מצויה שם, והשבת עדות לבאי עולם שהשי"ת ברא העולם וחיידשו מהאפס המוחלט, והעבודה מורה על השגחת השי"ת בפרטיות ומקיימו בכל עת ורגע ברצונו יתברך... לכן אף מכשירים דוחין שבת. אבל בנין המשכן והמקדש לא דחי שבת (שבועות טו); דכל זמן שלא נבנה המקדש אין השכינה שורה בישראל... וכ"ז שאין שכינה שרויה הלא לא נדחה שבת" עכ"ל. וב'אמרי בינה' (ויקהל) הביא ילקוט (ולא מצאתיו) שכתב לפרוך הק"ו הנ"ל "מה לעבודה שבאה **בחובה**, תאמר במקדש שבא **בנדבה** שנאמר 'כל איש אשר יבנו לבו'".

ה. יש ליישב ע"פ החת"ס [תורת משה] וז"ל "דהכא קאי אמלאכת המשכן והיו בהם נשים שטוו את העצים ואמרו חז"ל 'בעודם העצים חיים טוו עליהן' ואעפ"כ **לא מחייב בכיוצא בהן בשבת משום דאין דרך טוויה בכך** וחכמה יתירה הוא בהני נשים... ומ"מ איסור דאורייתא בכלל שבת, שבות ולמען ינוח וכדאיתא ברמב"ן ובריטב"א. ע"כ אמר מרע"ה 'איש ואשה אל יעשו עוד מלאכה... לכלול גם הנשים הטוות מעצים חיים' עכ"ל. ובמלאכה זו אין עשה ולא תעשה, ואפ"ה לא דוחה שבת.

ו. עוד יש ליישב ע"פ ה'העמק דבר' (שם) וז"ל "ששת ימים תעשה מלאכה. לעיל בפ' תשא כתיב **יעשה מלאכה** וא"כ משמעו על עושי המלאכה שמהם יעשה המלאכה. אבל כאן כתיב **תעשה** וקאי על המלאכה בלשון נקבה וא"כ ניתן להבין שאפילו **להתחיל במלאכה ויגמר מעצמו בשבת קודש דמותר על פי דין תורה**, מכל מקום במעשה המשכן אסור, שאין כבוד המשכן שיתחלל קדושת שבת על ידה אפילו בלי עבירה" עכ"ל.

ז. ה'מקדש מרדכי' (אילן) מתרץ, שמצד אין עשה דוחה עשה ול"ת, אם עבר ובנאו בשבת, **בדיעבד כשר**. לכן הקדים אזהרת שבת למלאכת המשכן ללמד, שאם עבר ובנאו בשבת יש בו פסול מקרא ד'אך את שבתותי תשמורו'.
להצטרפות לקבלת העלון במייל באופן קבוע נא לשלוח את המיילה "צדק" למייל: m0533157838@gmail.com

לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת (שמות לה, ג)

מפסוק זה למד הרמב"ם (סה"מ מצוה שכת) שאין עושין דין בשבת וז"ל "הזהיר מענוש הגדרים על החוטא ולהעביר הדינין עליהם ביום השבת והוא אמרו 'לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת' - רצה בזה, שלא ישרוף מי שנתחייב שריפה והוא הדין לשאר מיתות. ובגמרא דבני מערבא 'בכל מושבותיכם' - רבי אלעאי בשם רבי ינאי אומר: מאן לבתי דינין שלא יהיו דנין בשבת" עכ"ל. והנה שנינו בפרקי אבות (א, יח) 'על שלשה דברים העולם קיים, על הדין ועל האמת ועל השלום'. ומכיון שביום השבת אסור לקיים את הדין נמצא, שבשבת העולם עומד רק על האמת ועל השלום. ודבר זה מרומז באופן נפלא בסופי תיבות של הפסוק הזה שממנו לומדים את ההלכה הזו, 'לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת' סופי תיבות **אמת ושלום**. עוד נרמז כאן, שמותר לשנות מן האמת מפני דרכי שלום, ולכן אותיות 'שלום' חותכות את האותיות 'אמת' והבן. [חתם סופר].

לבירורי

מקבץ תשובות מהקוראים שליט"א

א. בדברי האוה"ח שכתב שמחללין שבת רק כשיחיה לשבת אחרת, ובשו"ע נפסק שמחללין גם לחיי שעה?

א. הראני הגאון רבי ישראל א. שליט"א בספר 'גל יעקב' (מכתב פו, עמ' ש"ס) שהגאון הרב דרדק זצ"ל שלח למרן בעל הקה"י מכתב עם קושיא זו. והקה"י קרא לבנו מרן שר התורה זיע"א שיכתוב לו בזה הלשון: **'אין נכח הרב להשיב על מכתבים ורק הפעם צוה להשיב מפני כבוד האור החיים הקדוש'** ותוכן דבריו, שאכן **נחלקו תנאים** בדבר זה ולדעת רבי שמעון בן מנסיא ביומא (שם) שההיתר משום 'חלל עליו שבת אחת, כדי שישמור שבתות הרבה' בעינין שיחיה לשבת אחרת. והאוה"ח הביא סמך מהפסוק לדברי אותו תנא. אמנם, להלכה נפסק כמסקנת הסוגיא שם דילפינן ההיתר לחלל שבת מקרא ד'וחי בהם'. **ב.** הרה"ג רבי מאיר זרביב שליט"א הראה למנחת חינוך (מוסק השבת ג') שהביא בשם חכם אחד, **שרק איסור דרבנן** (כטלטול אבני גל שהוא מוקצה) מותר לחלל בשביל חיי שעה. ולפ"ז האור החיים מיירי על איסור דאורייתא שלא נדחה בשביל חיי שעה. אמנם המנח"ח חולק של שיטה זו. **ג.** הגאון רבי מנחם כהן שליט"א תירץ ע"פ החת"ס שפקוח נפש דוחה שבת בגדר **דחוייה** ולא הותרה, אבל יש מקומות **שהותרה** השבת לגמרי ויש בזה כמה נפק"מ. ועל זה מיירי האוה"ח ששבת ה'הותרה' רק כשישמור שבת אחרת. **ד.** עוד הראוני בס' 'כמוצא שלל רב' בשם 'האוהב ישראל' דמיירי באופן **שחלה לעת ערב בשבת** ועתה מחללים את השבת להכין לו רפואה ורק אחר השבת יהיה מוכן לתת לו, נמצא שלא הועיל אפילו לשעה אחת בשבת זו ובכה"ג ס"ל לאוה"ח שאין היתר. וצ"ב. **ה.** עוד שם בשם 'השפת אמת' דמיירי **באדם שרוצה להחמיר ולמסור נפשו** על קדושת השבת אף שיש היתר של פיקוח נפש, דבכה"ג יש לשמוע בקולו רק אם זה חיי שעה, אבל אם יחיה לשבת הבאה, מצווים לחלל עליו השבת ולא לשמוע בקולו, שהרי חומרא דאתי לידי קולא היא, שיפסיד את שמירת השבת הבאה.

ב. איך חטאו בעגל, הלא הנזהר בחמץ מובטח שלא יחטא?

א. אמר"ר הגה"צ רבי חיים ישראל שליט"א תירץ, שיש לחלק בין **פסח מצרים שחימוצו יום אחד**, לפסח דורות שחימוצו כל שבעה (פסחים צו). ורק על זה נאמרה הבטחת האריז"ל. וכן תירץ הרה"ג רבי יעקב אוחיון שליט"א. **ב.** עוד תירץ אמר"ר שליט"א שעיקר ההבטחה 'שלא יחטא' **בשוגג או במתעסק** או שלא יבוא **לידי חטא** ונסיון, אבל אם חוטא **במזיד** הבחירה בידו. וכן תירץ הבה"ח אליעזר יעבץ נ"ו. והעיר הבה"ח יהודה. נ"ו לכא' גם בחטא העגל לא היה במזיד גמור, שהרי הראה להם השטן מיטתו של משה פורחת באויר כדאיתא ברש"י עה"פ 'כי זה משה' (שמות לב, א). וי"ל. **ג.** הרה"ג רבי אריה מינצר שליט"א תירץ שלשון האריז"ל '**הנזהר** בחמץ מובטח לו' וכאן לא נזהרו ולא התאמצו בזה כלל, אלא מחמת החפזון 'לא הספיק בצקם להחמיץ'. ודפח"ח. **ד.** הבה"ח משה לזנובסקי נ"ו תירץ שההבטחה דווקא 'שנזהר מחמץ ואפי' **במשהו** וכאן, אף שהפסוק מעיד 'כי לא חמץ' מנין לנו שלא היה בכיסם או בכליהם משהו חמץ. **ה.** הרה"ג רבי מאיר זרביב והגאון רבי ישראל א. שליט"א ועוד רבים תירצו, ע"פ המבואר בגמרא בברכות (ד) שאף בהבטחת הקב"ה ליעקב, חשש יעקב **'שמא יגרום החטא'** וכ"ש בהבטחה זו, יש לחוש 'שמא יגרום החטא'. ויש לדחות בנקל, דהכא עיקר ההבטחה של האריז"ל 'מובטח לו **שלא יחטא'** ולא שייך שמא יגרום החטא. **ו.** עוד הראה לדברי מרן שר התורה ב'שערי אמונה' (פאה, עמ' יב ד"ה שבועות) שכתב על כגון דא, שגם כשיש הבטחה וסגולה לענין מסוים, כנגדו עושה האדם דברים שסגולתם להביא לחטא **ויצא זה בזה**. **ז.** עוד תירץ הרה"ג רבי מאיר זרביב שליט"א ועוד רבים שלשון 'מובטח לו' בחז"ל אינו הבטחה גמורה, אלא **שמשוגל** הדבר.

א. את הארון ואת בדיו (שמות לה, יב)

משה מפרט לישראל את כל כלי המשכן ופרטיו הנצרכים. וצ"ב מדוע השמיט את הכרובים. ולהלן בעשיה מוזכרים בכמה פסוקים (ז, ט-טו)?

ב. והנשאים הביאו את אבני השהם... ואת שמן למאור (שמות לה, כח)

בתרגום יונתן פירש 'ותיבין ענני שמיא ואזלין **לגן עדן** ונסבין מתמן ית בושמא בחירא וית משחא דזיתא לאנהרותא וית אפרסמא דכיא למשח רבותא ולקטורת בוסמאי'. וצ"ע הלא ה' אמר למשה 'קח לך סמים' (לגל, ודרשו לך - **משלך** (יומא ג:) ולא מגן עדן? וגם לפשוטו שהנשאים הביאו, צ"ב דענין 'משלך'?

ג. חמש אמות אורכו וחמש אמות רוחבו רבוע (שמות לח, א)

מה שייך אורך ורוחב בריבוע? כמו כן לעיל לז, כה גבי מזבח הקטרת. וכמו כן לגבי **החושן** להלן לט, ט. עיין שם וצ"ע. [אשמח לתשובות שיתפרסמו א"ה במדור **לברורי**, בטל' 0533157838 או במייל m0533157838@gmail.com].

מוסר

לאחר שנצטוו בני ישראל להביא נדבת המשכן וכליו, מפרטת התורה את רצונם העז ונדבת לבם הרחב לתת כמות עצומה מעבר לנצרך כמ"ש 'מרבית העם להביא'. אך אין ספק שמבחינת איכות הנדבה וחשיבותה, הנשיאים, הם אלה שנדבו את היקר והנדיר ביותר כמ"ש 'והנשאים הביאו את אבני השהם ואת אבני המלאים לאפוד ולחשן; ואת הבשם ואת השמן למאור ולשמן המשחה ולקטרת הסמים'. צא וראה במסכת קידושין (לא). כמה טרחות טרחה וכמה ממון הוציאו חכמי ישראל על אבן אחת מאבני האפוד במעשה דמא בן נתינא, וכאן נתנו הנשיאים בנדבת ליבם את כל האבנים ואת הבשמים בעודם במדבר שאין הדבר מצוי בקלות וכמ"ש האבן עזרא (שם) "כי בצאתם ממצרים ונצלום, כל איש שאל כפי מעלתו, והנה דבר גדול היה שנמצאו שמן למאור ביד הנשיאים אחר חדשים רבים שיצאו ממצרים" עכ"ל. ובכל אופן כשמתבוננים בפירוט שהתורה מפרטת את הנדבה, רואים שנדבת הנשיאים מוזכרת בסוף ממש. הלא דבר הוא? אתמהא?!

וע"פ פשוטו כתב ה'אור החיים' (שם) "לצד שבאו **באחרונה** נכתבו אחר מטוה העזים בחכמת נשים" עכ"ל. ללמדך 'רחמנא **לנא** בעי!!' שהרי העושר והכבוד שלו וכי לאורה הוא צריך, אלא רצה הקב"ה 'לבם' של ישראל וכיון שהנשיאים באו באחרונה, אף שהיה להם חשבונות של מצוה שישלימו כל מה שיחסר, מ"מ איך אפשר לחכות ולהתמהמה מלתת את הלב לקב"ה.

אך לפי פירושו של התרגום יונתן, שהנשיאים - הכוונה **לענני שמיא** (כלשון הפסוק נשיאים ורוח וגשם אין) שהביאו את האבנים מנהר פישון ואת הבשמים והשמן הביאו מגן עדן. יש כאן מסר אחר. דבר שבא בדרך נס ובקלות אף שמקורו **בגן עדן** ובגנה היוצא ממנו, אינו חשוב לפני הקב"ה, כמו **נדבת לב של יהודי פשוט** שמקדיש ונותן מעצמו ומהמעט שיש לו. ערך הנדבה וחשיבותה - נקבע לפי המאמץ והמסירות נפש (רצון כמ"ש 'אם יש את נפשכם') שטמון בזה. וכן מצוינו עוד בפרשה בפסוק 'ויעש בצלאל את הארון עצי שטים אמתים וחצי ארכו ואמה וחצי רחבו ואמה וחצי קמתו (שמות לז, א) ופירש"י "ויעש בצלאל - לפי **שנתן נפשו** על המלאכה יותר משאר חכמים נקראת על שמו". אף שהיו יותר חכמים ממנו ואף שהיו רבים החכמים שנתנו נפשם, מ"מ הוא 'נתן נפשו עליה **יותר**' לכן קרויה על שמו.

והנה בכל נדבת המשכן וכליו נאמר 'נדבת **לב**' אך כאן במעשה הארון אמרו חז"ל 'ויעש בצלאל את הארון' - שבצלאל 'מסר **נפשו** עליה'. כיון שהארון רומז **לתורה** באו חז"ל ללמדך שבלימוד התורה צריך עמל וגייעה טפי עד כדי מסירות נפש ולא מספיק 'בכל לבבך' אלא צריך גם 'בכל נפשך'. וכמ"ש במדרש תנחומא (נח, ג) 'לפי שאין לומד אותה אלא מי שאוהב הקב"ה בכל לבו ובכל נפשו ובכל מאודו שנא' ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך **ובכל נפשך** ובכל מאודך... שכל מי שאוהב עושר ותענוג אינו יכול ללמוד תורה שבע"פ לפי שיש בה צער גדול ונדוד שינה ויש מבלה ומנבל עצמו עליה'. וידועים דברי רש"י עה"פ 'ויתרצוצו הבנים בקרבה' - 'רבותינו דרשוהו לשון ריצה, כשהיתה עוברת על פתחי תורה של שם ועבר, יעקב רץ ומפרנס לצאת. עוברת על פתחי עבודה זרה, עשו מפרנס לצאת" עכ"ל. ובשלמא עשוי רוצה לצאת, כי ברחם אמו אין ע"ז. אבל יעקב למה פירנס לצאת, הלא גם ברחם אמו **'מלאך מלמדו את כל התורה כולה'** (נדה ל:)? אלא שיעקב רצה ללמוד תורה ולמסור נפשו עליה, ולא תורה שבאה בקלות מפי מלאך. והבן.

זכות הפצת העלון זיכוי הרבים

להצלחה בכל מעשי ידיו של
הבחור החשוב והנכבד **שלמה סרוסי** נר"ו
לרפואה שלמה ובריאות איתנה במהרה
לגב' **גולדה בת אליס** תחי'